

Domsagohistorik

Leksands tingsrätt

Text: Elsa Trolle Önnerfors

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önnerfors
Johanna Roos

Norrtälje tingsrätt

Utvecklingen fram till andra hälften av 1800-talet

Lyhundra, Frötuna och Länna härad bildade 1680en gemensam domsaga tillsammans med Sjuhundra, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna och Åker härad. 1681 bröts Seminghundra och Vallentuna ut ur jurisdiktionen och i deras ställe kom Värmdö tingslag.¹ Åtta år senare (1689) gick emellertid bytet tillbaka. Samtidigt tillkom Väddö, Bro och Vätö härad medan Sjuhundra överfördes till en annan domsaga. Stockholms län genomgick stora förändringar i samband med länsregleringen 1714 och även domsagornas omfattning påverkades. Från och med 1715 ingick Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Nordinghundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö i samma jurisdiktion (Långhundra och Seminghundra härad, se Sollentuna tingsrätt. Vallentuna härad, se Södra Roslags tingsrätt).² 1777 bröts Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö ut för att bilda en egen domsaga. Det dröjde sedan ända till 1863 innan nästa judiciella reform genomfördes. Detta år tillkom Nordinghundra härad till domsagan och Bro och Vätö överfördes till den andra domsagan.³

Norra Roslags domsaga

1870 fick Nordinghundra, Frösåker, Häverö och Väddö domsaga benämningen Norra Roslags domsaga. I domsagan ingick tre tingslag: Väddö och Häverö skeppslag⁴, Frösåkers härad och Nordinghundra härad.

Väddö och Häverö skeppslag

Väddö och Häverö skeppslag höll under första hälften av 1700-talet höst- och sommaring vid Ortala bruk i Väddö och vinterting på Lindris gård som låg strax sydöst om kyrkan i Häverö. Mellan åren 1818 och 1917 låg skeppslagets tingsplats i Ortalalund.⁵ Tingen hölls i ett hus som uppförts 1799 som manbyggnad på ett hemman. Huset låg vid tolvmansgården i Ortalalund. Tingssalen byggde till 1853 då bland annat ett skrank tillkom. Huset flyttades till sin nuvarande plats på 1920-talet och ligger idag på en tomt på Väddö folkhögskolas mark.

Frösåkers härad

Frösåkers härad höll i slutet av 1600-talet ting vid Bötstils kyrka.⁶ Vid mitten av 1800-talet blev Östhammar häradets nya tingsplats. Tingshuset låg i de centrala delarna av staden. Det var beläget i en park nära kyrkan.

Nordinghundra härad

Nordinghundra härad hade sedan lång tid tillbaka sin tingsplats i Knutby. I slutet av 1600-talet och början av 1700-talet höll man ting i Åsby. På 1840-talet flyttades tingsstället till Gränsta gästgiveri i Knutby socken.⁷ Gästgiverigården hade uppförts 1842 av rusthållaren Jan Olsson,

¹ K.Br. den 27/4 1681 (Almquist, 1954, s. 88).

² Almquist, 1954, s. 88.

³ Reformen hade fastslagits redan 1851 (K.Br. den 21/10 1851) men man ville vänta till dess att den dåvarande häradshövdingen C. G. Barthelson avgått (Almquist, Jan 1954, s. 88).

⁴ Skeppslag är en benämning på de äldre förvaltningsenheterna i Mellansverige, som i andra delar i landet motsvarades av härad. Dess ursprungliga uppgift var att svara för utrustningen av ett ledungsskepp. Ordet ingår fortfarande i namn på tingslag i Upplands kustområde (Inger, Göran: *Svensk rättshistoria*, Malmö 1997, 18).

⁵ Nordström, 1964, s. 19

⁶ Nordström, 1964, s. 18

⁷ Nordström, 1964, s. 20

och den första förhandlingen hölls där på hösten 1842.⁸ 1901 flyttades tingsplatsen från Gränsta gästgiveri till järnvägshotellet vid Knutby järnvägsstation. Järnvägen mellan Norrtälje och Uppsala hade tagits i bruk på 1880-talet och Knutby hade i samband med detta blivit stationsort 1884. Hotellet, som uppförts 1885, byggdes till omkring 1900 för att kunna fungera som tingshus. Bland annat tillkom en stor och modern tingssal på hotellets övervåning.⁹

Utvecklingen under första hälften av 1900-talet

1916 beslutades att domsagan från och med 1918 skulle bestå av två tingslag: Frösåkers härad bildade Frösåkers tingslag med tingsställe i Östhammar, medan slogs Vaddö och Häverö skeppslag samman med Närke och Närke härad till Vaddö och Närke härad tingslag med tingsplats i Häverödalen, strax söder om Hallstavik.¹⁰ Att valet föll på Häverödalen berodde bland annat på att orten hade en järnvägsstation. Till en början hölls tingen i Häverödalen i hyrda lokaler, närmare bestämt det nuvarande hotellet. I Östhammar fungerade rådhuset som tingslokal. 1920 drogs rådhusrätterna i Östhammar och Öregrund in, och städerna förenades i judiciellt avseende med Frösåkers tingslag och Norra Roslags domsaga.¹¹

Några år efter tingslagsreformen uppfördes två nya domstolsbyggnader. Vid Edebovägen i Häverödalen byggdes under åren 1922-23 ett tingshus i nationalromantisk stil, efter ritningar av arkitekten Arvid Huss. Invigningen ägde rum i september 1923. Interiört hade tingshuset har en omfattande dekorativ utsmyckning, med bland annat ornamentala och allegoriska målningar av konstnären Ernst Wilhelm Lindelöf. Huset förklarades som byggnadsminne av Länsstyrelsen 1989. Ungefär samtidigt (1924) invigdes även ett nytt tingshus på Drottninggatan i Östhammar. Tingshuset låg vid stadens torg (Östhammar, se Tierps tingsrätt).¹² I samband med införandet av den nya Rättegångsbalken slogs Norra Roslags domsagas två tingslag samman till ett enda från och med 1948. Ting hölls omväxlande på de båda tingslagens gamla tingsplatser i Östhammar och Häverödalen.¹³

Mellersta Roslags domsaga

Den resterande delen av den gamla domsagan (Bro och Vätö, Sjuhundra, Lyhundra samt Frötuna och Länna) samlades från och med 1863 i Mellersta Roslags domsaga. (namnet fick domsagan officiellt 1870). I jurisdiktionen ingick fyra tingslag: Lyhundra härad, Frötuna och Länna skeppslag, Bro och Vätö skeppslag samt Sjuhundra härad.¹⁴

Lyhundra härad

Lyhundra härad hade under 1600-talet sitt tingsställe i Estuna socken. Tingen hölls bland annat på gästgiveriet i Svanberga, i Husby-Lyhundra socken och Lohärad socken. På 1800-talet flyttades tingsplatsen till Norrtälje (se nedan).¹⁵

⁸ Lindkvist, 1986, s. 102

⁹ Grebäck, 1986, s. 130ff. Jansson, 1986, s. 81f.

¹⁰ SFS 1916:345. I samband med reformen överfördes Edebo socken från Frösåkers socken till Närke härad tingslag.

¹¹ SFS 1919:702.

¹² SUB, Bd 32, Malmö 1955, s. 911.

¹³ SFS 1947:679.

¹⁴ Almquist, 1954, s. 89.

¹⁵ Nordström, 1964, s. 21

Bro och Vätö skeppslag

Bro och Vätö skeppslag hade ambulerande ting inom skeppslaget på 1600-talet. På 1700-talet höll man vanligtvis ting vid Bro kyrka. På 1800-talet flyttades tingsstället in till Norrtälje (se nedan).¹⁶

Frötuna och Länna skeppslag

Frötuna och Länna skeppslag höll till en början omväxlande ting i Länna och Frötuna socknar. På 1800-talet flyttades tingsplatsen in till Norrtälje (se nedan) I Norrtälje höll de tre ovannämnda tingslagen ting i ett kronohäktet, idag kallat Rodret, från 1859. Ett av häktets rum användes som tingsal, dock inte utan problem då lokalerna var både trånga och obekväma.¹⁷

Sjuhundra härad

Sjuhundra härad hade sedan gammalt sin tingsplats i Rimbo. Tingen hölls på gästgiveriet i Rimbo,¹⁸ men även i Bergby, på Finsta gård, på Rånäs bruk, samt i Kundby. När det nya järnvägshotellet i Rimbo stod klart 1886 flyttades tingen dit. Redan innan hotellet uppfördes hade man planerat att placera en tingsal i huset.¹⁹

Utvecklingen under första hälften av 1900-talet

1901 slogs de fyra tingslagen av praktiska skäl samman till ett enda tingslag. Det gemensamma tingsstället placerades i Norrtälje.²⁰ Till en början hölls tingen, liksom tidigare, på kronohäktet (se ovan). Ett nytt tingshus uppfördes i Norrtälje i början av 1910-talet. Frågan om uppförandet av ett nytt tingshus hade diskuterats sedan 1904. Byggnadsarbetet påbörjades på hösten 1911 och i september 1912 ägde invigningen rum. Tingshuset låg på en höjd i närheten av järnvägsstationen.²¹

Rådhusrätter

Staden Norrtälje låg under rådhusrätt. Den äldsta kända rådstugan uppfördes 1622 i samband med att Norrtälje erhöll stadsprivilegier. Byggnaden, som var beläget vid Stora torget, var delvis förfallet på 1680-talet, och rådstugan brändes ned till grunden i samband med ryska truppers härjningar i staden i augusti 1719. Ett nytt rådhus uppfördes på 1720-talet och kunde tas i bruk 1730. Även detta rådhus låg vid Stora torget. På 1780-talet var rådhuset så förfallet att man var tvungen att sätta upp stöttor, annars riskerade huset att falla samman. Till slut monterades rådhuset ned och återuppfördes på samma plats och i samma stil som det tidigare rådhuset. Byggnaden var dock mindre än sin föregångare. Även Frötuna och Länna skeppslag hjälpte till med byggnadsarbetet i utbyte mot att skeppslaget fick använda rådhusets lokaler till sina tingsförhandlingar. 1792 kunde det återuppförda rådhuset invigas. Ungefär hundra år senare flyttade rådhusrätten till ett nytt rådhus vid Lilla torget. Huset stod klart 1891 och byggnadsarbetet hade bland annat finansierats genom en donation av E. G. Stenberg.²²

¹⁶ Nordström, 1964, s. 22

¹⁷ Jansson, 1995, s. 29

¹⁸ Nordström, 1964, s.23

¹⁹ *Beskrivning över Mellersta Roslags domsagas tingshus jämte i äldre tider brukade tingsplatser med mera* (otryckt manuskript i arkivlådan).

²⁰ Bihang till SFS 1899 nr 96.

²¹ Jansson, 1995, s. 32

²² Jansson, 1989.

Norrtälje lades under landsrätt i samband med införandet av nya Rättegångsbalken 1948. Staden förenades i judiciellt avseende med Mellersta Roslagens domsaga.²³

Utvecklingen under andra hälften av 1900-talet

Från slutet av 1940-talet hade den offentliga sektorn, och därmed kommunerna, fått allt fler uppgifter: skolan hade byggts ut, socialvården och bostadsbyggandet likaså, för att inte glömma all teknisk service i form av el, avlopp och vatten. I början av 1950-talet genomfördes den så kallade storkommunreformen, och de allra minsta kommunerna försvann. Syftet med reformen var skapa logiska och rationella kommunindelningar. De borgerliga kommunerna skulle vara så pass stora att de kunde erbjuda den service som samhället kunde förvänta sig. Även domsagoindelningen påverkades av kommunförändringarna och rationaliserades. Domkretsarna blev betydligt större än vad de hade varit tidigare.²⁴

Ytterligare kommunreformer genomfördes på 1960- och 70-talen, då bland annat det gamla stadsbegreppet försvann. 1965 förstatligades rådhusrätterna, och i början av 1970-talet trädde den nya underrättsreformen i kraft. Häradsrätterna och rådhusrätterna försvann och ersattes av tingsrätter. Tingshusbyggnadsskyldigheten upphörde vid samma tidpunkt. 1971 bilades Norrtälje tingsrätt. Samtidigt bildades även den nya Norrtälje kommun,²⁵ som ingick i den nybildade tingsrättens domkrets. Tingsställena placerades i Norrtälje, som dessutom var kansliort, samt tills vidare i Häverödalen.²⁶ Tingsstället i Häverödalen drog in från och med 1983.²⁷ Tingsrätten är än idag inrymd i tingshuset från 1912 inne i Norrtälje.

Norrtälje tingsrätt

Bro och Vätö skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680–1689	Med Oland, Lövsta, Hållnäs, Dannemora, Nardinghundra, Frösåker, Häverö och Vaddö
	1689–1714	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna och Vaddö ²⁸
	1715–1777	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Nardinghundra, Frösåker, Häverö och Vaddö ²⁹
	1777–1862	Med Frösåker, Häverö och Vaddö
	1863–1970	Med Lyhundra, Frötuna, Länna och Sjuhundra ³⁰

²³ SFS 1947:566. Vad gäller rådhusrätten sista sammanträde, se Jansson, Lennart: "När Norrtälje lades under landsrätt", s. 26f. I: *Norrtälje tingsrätt. Perspektiv och minnen*, Norrtälje 1995.

²⁴ Från och med 1952 omfattade Mellersta Roslags domsaga följande område: Lyhundra, Sjuhundra, Frötuna, Blidö och Roslags-Länna landskommuner samt Norrtälje stad. I Norra Roslags domsaga ingick Frösåkers, Häverö, Knutby, Almunge, Vaddö landskommuner samt städerna Östhammar och Öregrund (SFS 1950:442).

²⁵ Från 1971 bildade Norrtälje stad, Lyhundra, Frötuna, Blidö, Roslags-Länna, Häverö, Vaddö och Rimbo landskommuner samt Edsbro församling av Knutby landskommun en ny kommun under benämningen Norrtälje kommun. Städerna Östhammar och Öregrund ligger idag under Tierps tingsrätts domkrets (jfr SFS 1970:294).

²⁶ Koncept den 25/9 1970 från Justitiedepartementet till Svea hovrätt beträffande ändrad judiciell indelning i Stockholms län (Dnr 400/67, 1078/67, 1636/67 samt 1800/70 (delvis). Jfr SFS 1973:740.

²⁷ SFS 1982:996. Jfr SFS 1995:496.

²⁸ Se kungl. brev den 13 juni 1689

²⁹ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års längsreglering.

Tingsplatser:	-1970	Norrtälje
Häradshövdingar		
Johan Wattring		1680–1689
Carl Gustaf Gyllencreutz		1689–1692
Lars Welt		1692–1707
Carl Löfgren		1707–1717 (sic)
Johan Linderstedt		1719–1735
Carl Dubbe		1735–1753
Johan Ehrenhielm		1753–1755
Jonas Aschling		1757–1762
Joachim Steen		1762–1777
Samuel Sebenius		1777–1823
Carl Gustaf Barthelson		1824–1862
Fredrik Georg Isberg		1863–1874
Justus Nathanael		1874–1903
Ernst August Löfgren		1904–1934

Sjuhundra härad

Domsagotillhörighet:	1680–1681	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna och Åker
	1681–1689	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra, Åker och Värmdö ³¹
	1689–1714	Med Oland, Lövsta, Hållnäs, Dannemora, Närdinghundra, Frösåker och Häverö ³²
	1715–1777	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Närdinghundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö ³³
	1777–1863	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, och Närdinghundra
	1863–1970	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Bro och Vätö ³⁴

Tingsplatser:	1870	Rimbo
	– tidigt 1900-tal	Ambulerande
	tidigt 1900-tal –1970	Norrtälje

Häradshövdingar		
Carl Gustaf Gyllencreutz		1680–1689
Johan Wattring		1689–1691
Nils Tungfelt		1691–1695
Petrus Nobelius		1695–1707
Erik Sillnæus		1707–1714
Carl Löfgren		1715–1717 (sic)

³⁰ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Förändringen hade uppskjutits i väntan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan fick 1870 benämningen Mellersta Roslags domsaga.

³¹ Se kungl. brev den 27 april 1981.

³² Se kungl. brev den 13 juni 1689.

³³ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års längsreglering.

³⁴ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Förändringen hade uppskjutits i väntan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan fick 1870 benämningen Mellersta Roslags domsaga.

Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Ingemar Johan Tingvall	1777–1784
Per Gabriel Rudbeck	1784–1826
Gustaf Adolf Hauffman	1827–1836
Axel Fredrik Gyllenhammar	1836–1850
Fredrik Georg Isberg	1851–1874
Justus Nathanael	1874–1903
Ernst August Löfgren	1904–1934
Petrus Grufman	1935–

Lyhundra härad

Domsagotillhörighet:	1680–1681	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna och Åker
	1681–1689	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Långhundra, Åker och Värmdö ³⁵
	1689–1714	Med Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Väddö, Bro och Vätö ³⁶
	1715–1777	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Närdinghundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö ³⁷
	1777–1863	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra och Närdinghundra
	1863–1970	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Bro och Vätö ³⁸
Tingsplatser:	–1970	Norrtälje

Häradshövdingar

Carl Gustaf Gyllencreutz	1680–1692
Lars Welt	1692–1707
Carl Löfgren	1707–1717 (sic)
Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Ingemar Johan Tingvall	1777–1784
Per Gabriel Rudbeck	1784–1826
Gustaf Adolf Hauffman	1827–1836
Axel Fredrik Gyllenhammar	1836–1850
Fredrik Georg Isberg	1851–1874
Justus Nathanael	1874–1903
Ernst August Löfgren	1904–1934
Petrus Grufman	1935–

³⁵ Se kungl. brev den 27 april 1981

³⁶ Se kungl. brev den 13 juni 1689

³⁷ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års längsreglering.

³⁸ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Förändringen hade uppskjutits i väntan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan fick 1870 benämningen Mellersta Roslags domsaga.

Långhundra

Domsagotillhörighet:	1680–1681	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Seminghundra, Vallentuna och Åker	
	1681–1689	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Åker och Värmdö ³⁹	
	1689–1714	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Seminghundra, Vallentuna, Vaddö, Bro och Vätö ⁴⁰	
	1715–1718	Med Danderyd, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Värmdö och Sollentuna	
	1719–1770	Med Danderyd, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Värmdö, Sollentuna och Färentuna	
	1771–1844	Med Färentuna, Seminghundra och Ärlinghundra ⁴¹	
	1844–	Med Seminghundra, Ärlinghundra och Vallentuna ⁴²	
Tingsplatser:	1885–1914	Kimsta	(Blir ett enda tingslag 1885)
	1914–1920	Åshusby	
	1920–1970	Stockholm	

Häradshövdingar

Carl Gustaf Gyllencreutz	1680–1692
Lars Welt	1692–1707
Carl Löfgren	1707–1714
Petter Abrahamsson	1715–1718
Nils Lundwall	1719–1728
Herman Malmin	1728–1735
Johan Anders Wefverstedt	1735–1741
Carl von Brehmer	1742
Gillis Åkerhielm	1743–1747
Jonas Larsson Odhelius	1747–1763
Johan Casimir de la Chapelle	1763–1771
Magnus Blix	1771–1779
Anders Lorentz Nordell	1779–1794
Per Arell	1794–1814
Anders Gustaf Fröberger	1814–1833
Erik Samuel Boström	1834–1843
Johan Ekeröth	1844
Fredrik Böök	1844–1845
Carl Ludvig Molin	1846–1876
Sven Peter Walberg	1877–1892
Bernhard Herman Rohtlieb	1892–1916
Karl Gustaf Theodor Borell	1916–1939
Johan Oscar Hagander	1941–1943
Ove Gustaf Gabriel Hesselgren	1943–1948
Sven Martin Nyström	1949–1952
Per Olof Palmquist	1952–1958
Gösta Thulin	1959–

³⁹ Se kungl. brev den 27 april 1981.

⁴⁰ Se kungl. brev den 13 juni 1689.

⁴¹ Se kungl. brev till Svea hovrätt den 30 april 1770.

⁴² Se kungl. brev den 5 mars 1836. Verkställigheten hade uppskjutits i väntan på dåvarande häradshövdingarnas avgång. År 1870 infördes domsagan i statskalendern under benämningen Stockholms läns västra domsaga.

Frötuna och Länna skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680–1681	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna och Åker
	1681–1689	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Långhundra, Åker och Värmdö ⁴³
	1689–1714	Med Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Väddö, Bro och Vätö ⁴⁴
	1715–1777	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Nordinghundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö ⁴⁵
	1777–1863	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra och Nordinghundra
	1863–1970	Med Frötuna, Länna, Sjuhundra, Bro och Vätö ⁴⁶

Tingsplatser: –1970 Norrtälje

Häradshövdingar

Carl Gustaf Gyllencreutz	1680–1692
Lars Welt	1692–1707
Carl Löfgren	1707–1717 (sic)
Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Ingemar Johan Tingvall	1777–1784
Per Gabriel Rudbeck	1784–1826
Gustaf Adolf Hauffman	1827–1836
Axel Fredrik Gyllenhammar	1836–1850
Fredrik Georg Isberg	1851–1874
Justus Nathanael	1874–1903
Ernst August Löfgren	1904–1934
Petrus Grufman	1935–

Häverö skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680–1689	Med Nordinghundra, Frösåker, Oland Väddö, Bro och Vätö
	1689–1714	Med Nordinghundra, Frösåker och Oland ⁴⁷
	1715–1777	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Nordinghundra, Frösåker, Väddö, Bro och Vätö ⁴⁸

⁴³ Se kungl. brev den 27 april 1981

⁴⁴ Se kungl. brev den 13 juni 1689

⁴⁵ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års längsreglering.

⁴⁶ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Förändringen hade uppskjutits i väntan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan fick 1870 benämningen Mellersta Roslags domsaga.

⁴⁷ Jfr kungl. brev den 13 juni 1689.

1777–1862	Med Frösåker, Väddö, Bro och Vätö
1863–1970	Med Frösåker, Väddö och Närkehundra ⁴⁹

Tingsplats:

1799–1916	Ortallalund
1916–	Häverödal

Häradshövdingar

Johan Wattring	1680–1691
Nils Tungelfelt	1691–1695
Petrus Nobelius	1695–1707
Erik Sillnæus ⁵⁰	1707–1714
Carl Löfgren	1715–1717 (sic)
Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Samuel Sebenius	1777–1823
Carl Gustaf Barthelson	1824–1862
Carl Gustaf Lilliesköld	1863–1878
Reinholdvon Friesendorff	1879–1910
Johan Albert Teodor Ringenson	1911–1925
Gustaf Reinhold Åberg	1926–1945
Fritjof Sjögren	1945–

Väddö skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680–1689	Med Närkehundra, Frösåker, Oland Häverö, Bro och Vätö
	1689–1714	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Bro och Vätö ⁵¹
	1715–1777	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Närkehundra, Frösåker, Häverö, Bro och Vätö ⁵²
	1777–1863	Med Frösåker, Häverö, Bro och Vätö
	1863–1970	Med Frösåker, Häverö och Närkehundra ⁵³

Tingsplatser:

Ortallalund
Häverödal

Häradshövdingar

Johan Wattring	1680–1689
Carl Gustaf Gyllencreutz	1689–1692
Lars Welt	1692–1707
Carl Löfgren	1707–1717 (sic)

⁴⁸ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års länsgregering.

⁴⁹ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Åtgärden hade uppskjutits i avvaktan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Norra Roslags domsaga.

⁵⁰ Adlad Gyllenecker

⁵¹ Se kungl. brev den 13 juni 1689

⁵² Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års länsgregering.

⁵³ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Åtgärden hade uppskjutits i avvaktan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Norra Roslags domsaga.

Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Samuel Sebenius	1777–1823
Carl Gustaf Barthelson	1824–1862
Carl Gustaf Lilliesköld	1863–1878
Reinholdvon Friesendorff	1879–1910
Johan Albert Teodor Ringenson	1911–1925
Gustaf Reinhold Åberg	1926–1945
Fritjof Sjögren	1945–

Närdinghundra härad

Domsagotillhörighet:	1680–1689	Med Häverö, Frösåker, Oland, Väddö, Bro och Vätö
	1689–1714	Med Häverö, Frösåker och Oland ⁵⁴
	1715–1777	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, Sjuhundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö ⁵⁵
	1777–1863	Med Lyhundra, Frötuna, Länna, och Sjuhundra
	1863–1970	Med Frösåker, Väddö och Häverö ⁵⁶

Tingsplatser:	1680–tidigt 1700-tal	Åsby
	–1842	Bro
	1842–	Knutby
		Häverödal

Häradshövdingar

Johan Wattrang	1680–1691
Nils Tungelfelt	1691–1695
Petrus Nobelius	1695–1707
Erik Sillnæus ⁵⁷	1707–1714
Carl Löfgren	1715–1717 (sic)
Johan Linderstedt	1719–1735
Carl Dubbe	1735–1753
Johan Ehrenhielm	1753–1755
Jonas Aschling	1757–1762
Joachim Steen	1762–1777
Ingemar Johan Tingvall	1777–1784
Per Gabriel Rudbeck	1784–1826
Gustaf Adolf Hauffman	1827–1836
Axel Fredrik Gyllenhammar	1836–1850
Fredrik Georg Isberg	1851–1863
Carl Gustaf Lilliesköld	1863–1878
Reinholdvon Friesendorff	1879–1910
Johan Albert Teodor Ringenson	1911–1925
Gustaf Reinhold Åberg	1926–1945
Fritjof Sjögren	1945–

⁵⁴ Jfr kungl. brev den 13 juni 1689.

⁵⁵ Domsagans omfattning ändrades i och med 1714 års längsreglering.

⁵⁶ Se kungl. brev den 21 oktober 1851. Åtgärden hade uppskjutits i avvaktan på häradshövdingen C. G. Barthelsons avgång från ämbetet. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Norra Roslags domsaga.

⁵⁷ Adlad Gyllenecker

Litteratur

Almquist, Jan Eric *Lagsagor och domsagor i Sverige med särskild hänsyn till den judiciella indelningen, Del 1*, Stockholm 1954,

Grebäck, Erik "En gammal Knutbybo berättar", I: *Bygden som steg ur havet*, Uppsala 1986;

Jansson, K. A "Några minnen", I: *Bygden som steg ur havet*, Uppsala 1986.

Jansson, Lennart "Tingslokaler i Roslagen, I: *Norrtälje tingsrätt. Perspektiv och minnen*, Norrtälje 1995.

Lindkvist, Gösta "Gränsta gästgivaregård blir tingsplats", I: *Bygden som steg ur havet*, Uppsala 1986.

Nordström, Alf "Hund, hundare, härad och skeppslag", I: *Stockholms län 1714-1964. Minnesskrift utgiven av Stockholms läns kulturminnesråd*, Stockholm 1964